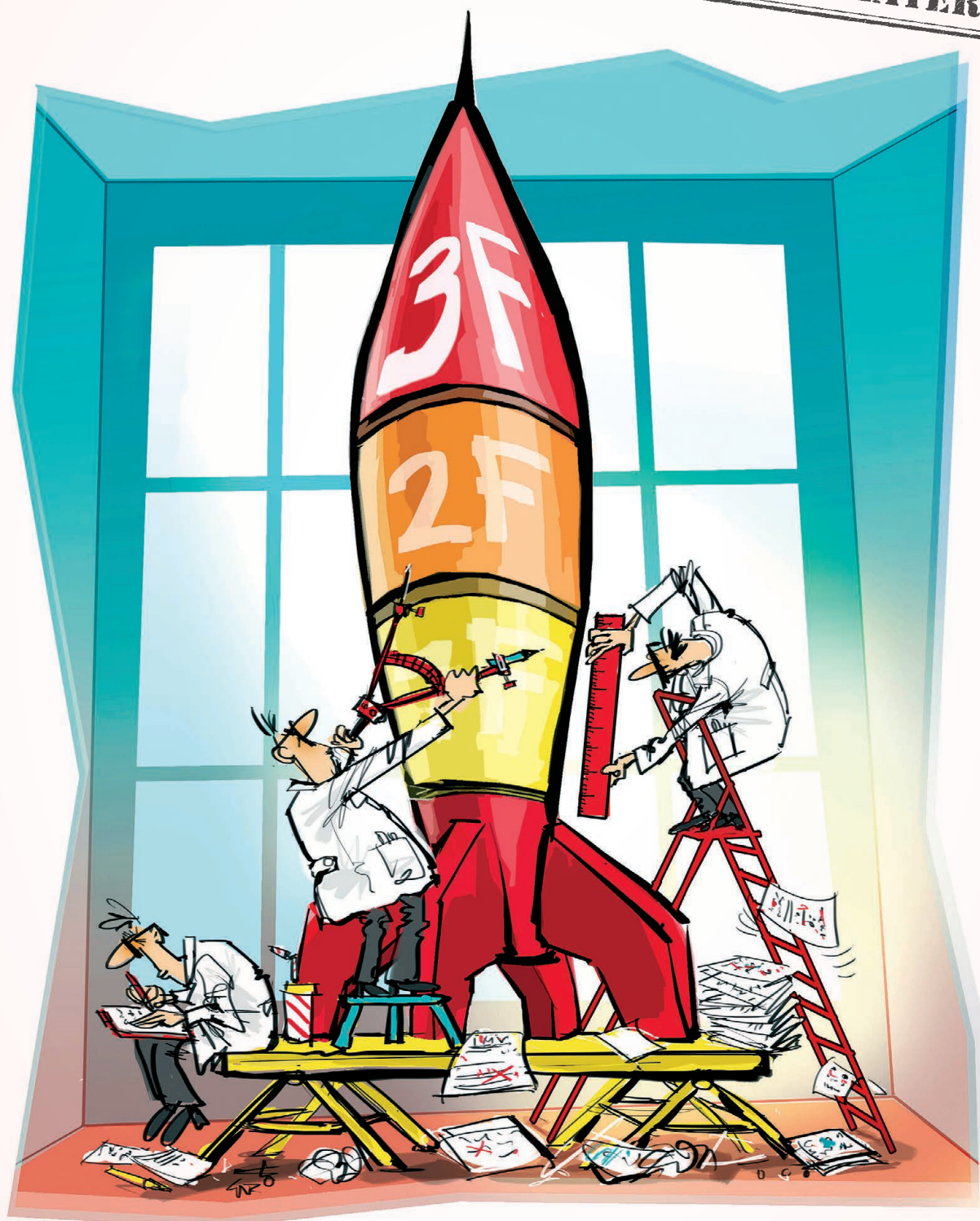

Startrekenen 2F mbo

Leerwerkboek rekenen deel A

INCLUSIEF
SERVICEKATERN

Irene Lugten • Sari Wolters • Sarah Brusell • Manon Keuenhof • Martine Knijnenberg
Kristel Schaap • Kim Klappe • Rob Lagendijk • Pascal de Wit • Marloes Kramer
Jelte Folkertsma • Cyriel Kluiters • Jasper van Abswoude • Rieke Wynia

uitgeverij
~deviant

Inhoudsopgave

Startrekenen 2F mbo, deel A

Verantwoording van de methode 5

Woord aan de leerling 10

Domein 1: Getallen

Hoofdstuk 1 Optellen en aftrekken

Startopdracht	12
1.1 Handig rekenen	14
1.2 Optellen en aftrekken op papier	24
1.3 Grote getallen	29
1.4 Negatieve getallen	34
Zelftest	41

Hoofdstuk 2 Vermenigvuldigen en delen

Startopdracht	44
2.1 Vermenigvuldigen	46
2.2 Delen	57
2.3 Rekenregels	68
Zelftest	75

Hoofdstuk 3 Decimale getallen

Startopdracht	78
3.1 Decimale getallen	80
3.2 Decimale getallen optellen en aftrekken	87
3.3 Decimale getallen vermenigvuldigen en delen	98
Zelftest	107

Hoofdstuk 4 Breuken

Startopdracht	110
4.1 Wat zijn breuken?	112
4.2 Breuken vereenvoudigen	120
4.3 Breuken optellen en aftrekken	124
4.4 Breuken vermenigvuldigen en delen	134
4.5 Breuken en decimale getallen	139
Zelftest	144

Hoofdstuk 5 Toegepast rekenen

Startopdracht	146
5.1 De rekenmachine	148
5.2 Afronden	153
5.3 Toegepast rekenen	161
Zelftest	167

Domein 2: Verhoudingen

Hoofdstuk 6 Verhoudingen

Startopdracht	170
6.1 Wat zijn verhoudingen?	172
6.2 Verhoudingen vergelijken	181
6.3 Toegepast rekenen	186
Zelftest	191

Hoofdstuk 7 Verhoudingen en breuken

Startopdracht	194
7.1 Verhoudingen met een totaal	196
7.2 Rekenen met verhoudingen	204
7.3 Toegepast rekenen	214
Zelftest	220

Hoofdstuk 8 Procenten

Startopdracht	222
8.1 Wat zijn procenten?	224
8.2 Rekenen met procenten	231
8.3 Toegepast rekenen	239
Zelftest	244

Hoofdstuk 9 Procentuele afname en toename

Startopdracht	246
9.1 Het nieuwe totaal uitrekenen	248
9.2 Afname of toename uitrekenen in procenten	254
9.3 Het oude totaal uitrekenen	260
9.4 Toegepast rekenen	265
Zelftest	271

Examentraining A	273

Servicekatern deel A

Verantwoording van het servicekatern	288
Domein 1 Getallen	290
Domein 2 Verhoudingen	300

Trefwoordenregister	304

Hoofdstuk 6

Verhoudingen

Startopdracht

Opdracht S1

Indy doet boodschappen op de markt.

Indy koopt 300 gram Parmezaanse kaas.
Hoeveel moet ze betalen?
Laat zien hoe je aan het antwoord komt.

Opdracht S2

Indy koopt bij de groentekraam 3 kilogram appels. De appels kosten € 1,80 voor 2 kilogram.

Hoeveel moet Indy voor de appels betalen?

Laat zien hoe je aan het antwoord komt.

Opdracht S3

Bij de bloemenkraam koopt Indy tulpen.

Indy koopt 5 bossen tulpen. Ze kiest voor de voordeligste tulpen.

Welke tulpen koopt Indy: de witte of de roze?

Laat zien hoe je aan het antwoord komt.

Opdracht S4

Vergelijk jouw antwoorden bij opdracht S1, S2 en S3 met de antwoorden van een klasgenoot. Leg uit of hij / zij de opdrachten op dezelfde manier heeft aangepakt.

Theorie 3

Sommige opgaven kun je niet oplossen door de getallen in de verhouding alleen te vergroten of alleen te verkleinen. Je kunt dan eerst verkleinen en daarna vergroten. Je kunt dat zonder of met een verhoudingstabel doen.

Voorbeeld

Liu maakt groentesoep voor 3 personen.
Hoeveel gram groente heeft Liu nodig?

Stap 1 Reken de verhouding om naar een verhouding waarmee je makkelijker kunt rekenen.

Voor 2 personen heb je 300 gram groente nodig.
Voor 1 persoon heb je $300 \text{ gram} : 2 = 150 \text{ gram}$ groente nodig.

Stap 2 Reken de verhouding om naar de gevraagde hoeveelheid.

Voor 3 personen heb je $150 \text{ gram} \times 3 = 450 \text{ gram}$ groente nodig.

Liu heeft 450 gram groente nodig.

Voorbeeld

Hoeveel kost 200 gram schepsnoep?

Stap 1 Schrijf de verhouding in de tweede kolom van de verhoudingstabel.

Gewicht	500 gram		
Prijs	€ 3,50		

Stap 2 Schrijf de gevraagde hoeveelheid in de laatste kolom.

Je wilt weten hoeveel 200 gram schepsnoep kost.

Gewicht	500 gram		200 gram
Prijs	€ 3,50		

Stap 3 Reken de verhouding om naar een verhouding waarmee je makkelijker kunt rekenen.

Als je weet hoeveel 100 gram kost, kun je makkelijker uitrekenen hoeveel 200 gram kost.

Gewicht	500 gram	100 gram	200 gram
Prijs	€ 3,50	€ 0,70	

(Arrows in the original image show a division of 5 from 500 to 100 and from €3,50 to €0,70)

Stap 4 Reken de verhouding om naar de gevraagde hoeveelheid.

Gewicht	500 gram	100 gram	200 gram
Prijs	€ 3,50	€ 0,70	€ 1,40

(Arrows in the original image show a multiplication of 2 from 100 to 200 and from €0,70 to €1,40)

200 gram schepsnoep kost € 1,40.

Opdracht 6

1F

Bekijk de foto van de notenkraam op de markt.

Hoeveel kost 500 gram cashewnoten?

Schrijf de berekening op. Kies zelf of je een verhoudingstabel gebruikt.

Opdracht 8

Bekijk de advertentie voor wasmiddel.

Welk wasmiddel is naar verhouding het goedkoopst?

Schrijf de berekening op. Kies zelf of je een verhoudingstabel gebruikt.

Theorie 5

Soms moet je beide verhoudingen omrekenen om ze te vergelijken.

Voorbeeld

In een flesje cola van 500 ml zit 55 gram suiker. In een pakje appelsap van 200 ml zit 21 gram suiker.

Waarin zit naar verhouding meer suiker: in de cola of in het appelsap?

Stap 1 Schrijf de verhoudingen in verhoudingstabellen.

Cola

Hoeveelheid suiker	55 gram	
Hoeveelheid cola	500 ml	

Appelsap

Hoeveelheid suiker	21 gram	
Hoeveelheid sap	200 ml	

Stap 2 Reken de verhoudingen om naar dezelfde hoeveelheid.

Je kunt bijvoorbeeld omrekenen naar 1.000 ml.

Cola

Hoeveelheid suiker	55 gram	110 gram
Hoeveelheid cola	500 ml	1.000 ml

Appelsap

Hoeveelheid suiker	21 gram	105 gram
Hoeveelheid sap	200 ml	1.000 ml

Stap 3 Vergelijk de verhoudingen.

110 gram is meer dan 105 gram.

In de cola zit naar verhouding meer suiker dan in het appelsap.

Opdracht 9

2F

Reken uit en schrijf de berekening op. Kies zelf of je een verhoudingstabel gebruikt.

- a. De Stoffenwinkel verkoopt 5 meter spijkerstof voor € 11,50.
De Lapjesschuur verkoopt 3 meter spijkerstof voor € 7,50.
Bij welke winkel is de spijkerstof naar verhouding het goedkoopst?

6.3 Toegepast rekenen

Theorie 6

Als in een tekst of in een afbeelding verschillende verhoudingen staan moet je goed bedenken welke verhouding je nodig hebt.

Voorbeeld

Jamie maakt Spaghetti Bolognese.

Spaghetti Bolognese	Ingrediënten
Hoofdgerecht 4 personen 610 kcal	300 g spaghetti 1 gele paprika 8 worteltjes 300 g gehakt 375 ml tomatensaus 50 g geraspte belegen kaas

Hoeveel gram spaghetti heeft Jamie voor 10 personen nodig?

Stap 1 Omcirkel de informatie die je nodig hebt.

Spaghetti Bolognese	Ingrediënten
Hoofdgerecht 4 personen 610 kcal	300 g spaghetti 1 gele paprika 8 worteltjes 300 g gehakt 375 ml tomatensaus 50 g geraspte belegen kaas

Hoeveel gram spaghetti heeft Jamie voor 10 personen nodig?

Stap 2 Schrijf op wat je moet uitrekenen en reken uit.

4 personen → 300 gram

1 persoon → $300 \text{ gram} : 4 = 75 \text{ gram}$

Je rekt om naar een verhouding waarmee je makkelijk kunt rekenen.

10 personen → $75 \text{ gram} \times 10 = 750 \text{ gram}$

Je rekt om naar de gevraagde hoeveelheid.

Jamie heeft voor 10 personen 750 gram spaghetti nodig.

Opdracht 11

Elif maakt bessenjam.

Bessenjam

Voor 2 potten jam

- 125 gram cranberry's
- 225 gram bosbessen
- 380 gram geleisuiker
- 1 eetlepel citroensap

Hoeveel gram geleisuiker heeft Elif nodig voor 9 potten bessenjam?

Stap 1 Bespreek met een klasgenoot wat je moet uitrekenen.

Stap 2 Omcirkel de informatie die je nodig hebt.

Stap 3 Bespreek hoe je de opgave gaat uitrekenen.

Stap 4 Reken uit en schrijf de berekening op.

Stap 5 Vergelijk jullie antwoord met dat van een ander tweetal en bespreek of jullie de opdracht op dezelfde manier hebben aangepakt.

Opdracht Z3

Bekijk de aanbiedingen van tandpasta.

Bij welke winkel is de tandpasta naar verhouding het goedkoopst?
Schrijf de berekening op.

Opdracht Z4

Bekijk het recept en het pak gezeefde tomaten.

<i>Tomatensoep</i>	
•	(4 personen)
Benodigheden:	
-	800 gram gezeefde tomaten
-	690 milliliter bouillon
-	een ui
•	

Damon gaat voor 9 personen tomatensoep maken.
Hoeveel pakken gezeefde tomaten moet Damon kopen?
Schrijf de berekening op.

Zelftest

Opdracht Z1

Julian maakt tegellijm.

Julian gebruikt 12,5 kilogram poeder voor tegellijm.

Hoeveel liter water moet Julian toevoegen?

Schrijf de berekening op.

Opdracht Z2

Saskia gaat naar de snoepwinkel.

Saskia koopt 600 gram regenboogsnoep.

Hoeveel moet ze betalen?

Schrijf de berekening op.

Opdracht 7

Bekijk de folder van de S-markt.

S-markt Aanbiedingen

Hotdogpakket <i>Om zelf hotdogs te maken</i> Inhoud: 4 broodjes 4 worstjes 4 zakjes saus € 4,50	Sixpack frisdrank Inhoud: 6 blikjes € 3,95

Steven heeft 35 hotdogs en 70 blikjes frisdrank nodig. Hij koopt de hotdogpakketten en sixpacks frisdrank uit de folder. Hoeveel moet Steven in totaal betalen?

Opdracht 8

Alyssa spaart voor een vakantie.

NL12 DEVI 3221 1452 16 X

Vakantie

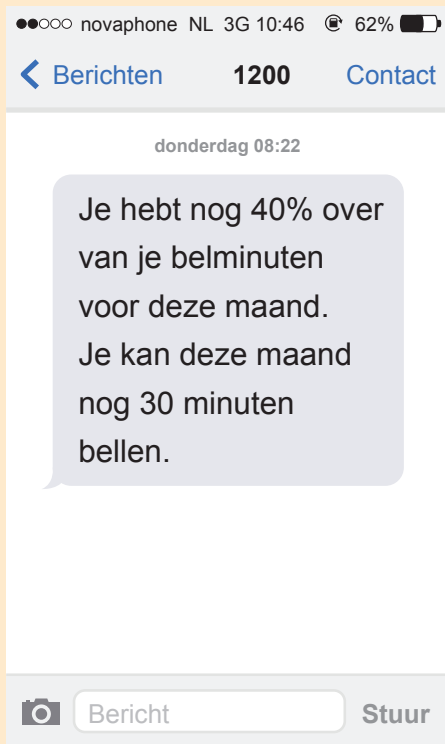
Spaardoel:
€ 800

Totaal gespaard: 18%

Alyssa wil € 800 sparen voor een vakantie. Hoeveel euro heeft Alyssa al gespaard voor haar vakantie?

Opdracht 9

Nathan krijgt een sms over zijn beltegoed.

Hoeveel belminuten heeft Nathan per maand?

Opdracht 10

Noa en Joachim hebben samen gegeten.

Restaurant In de tuin	
2 × Cola	€ 4,50
2 × Dagschotel	€ 19,00
1 × Koffie	€ 2,50
1 × Thee	€ 2,10
1 × Dame blanche	€ 3,50

Totaal	€ 31,60

Noa en Joachim delen de rekening. Noa heeft niet genoeg geld bij zich en betaalt € 7,45. Joachim betaalt de rest.

Hoeveel moet Noa aan Joachim terugbetalen, zodat ze allebei evenveel hebben betaald?

Twee leerwerkboeken

Startrekenen 2F mbo bestaat uit twee leerwerkboeken.

Deel A:

- Domein 1 Getallen
- Domein 2 Verhoudingen
- Examentraining A
- Servicekatern deel A

Deel B:

- Domein 3 Meten & meetkunde
- Domein 4 Verbanden
- Examentraining B
- Servicekatern deel B

Opbouw van een hoofdstuk

Elk hoofdstuk in *Startrekenen 2F mbo* is op dezelfde manier opgebouwd:

- **startopdracht:** met deze opdrachten op 1F-niveau ga je na of je over voldoende voorkennis beschikt om met de overige opdrachten in het hoofdstuk aan de slag te gaan.
- **theorie, voorbeelden en opdrachten:** na het bespreken van de startopdracht lees je theorie en bekijk je voorbeelden uit de dagelijkse praktijk. Daarna maak je opdrachten die bij deze theorie horen. Deze opdrachten bouwen op van 1F- naar 2F-niveau.
- **zelftest:** aan het einde van een hoofdstuk maak je de zelftest waarin de rekenvaardigheden die jij in dat hoofdstuk hebt geleerd opnieuw aan bod komen. Met de zelftest ga je na of je het 2F-niveau beheerst.

Examentraining

Beide leerwerkboeken worden afgesloten met een extra katern waarin **examentraining** wordt aangeboden. De vraagstelling in deze examentraining komt overeen met de vraagstelling in het centrale rekenexamen.

Extra oefenen

In *Startrekenen Online* kun je extra oefenen met de 2F-opdrachten en de 2F-onderwerpen die je lastig vindt. Je kunt ook oefenen met opdrachten en onderwerpen op een lager niveau of op een hoger niveau. De extra oefeningen maak je in overleg met de docent. Voor het online oefenen heb je namelijk een inlogcode nodig.

Examencoach rekenen

Examencoach rekenen is een online oefenprogramma waarmee jij je kunt voorbereiden op het centrale rekenexamen. Dit online oefenprogramma biedt oefen- en proefexamens op 2A-, 2F- en 3F-niveau en wordt kosteloos toegevoegd aan het account van leerlingen die *Startrekenen Online* gebruiken.

ISBN 978-94-91699-894

9 789491 699894